

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-69>

УДК 657.37:005.591.6:658.8

РОЛЬ МСФЗ ТА КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

THE ROLE OF MСФЗ AND CONSULTING SERVICES IN ENHANCING THE QUALITY OF FINANCIAL REPORTING OF TRADE ENTERPRISES

Шевчук Віра Романівнакандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0925-6489>**Кріль Ярослава Ярославівна**кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3421-8094>**Бандура Звенислава Любомирівна**кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9922-9072>**Shevchuk Vira, Kril Yaroslava, Bandura Zvenyslava**
Ivan Franko National University of Lviv

У статті обґрунтовано роль Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та консалтингової діяльності у підвищенні якості фінансової звітності торговельних підприємств. Показано, що МСФЗ формують зовнішню методологічну основу визнання, оцінки та розкриття фінансової інформації, однак їх формальне застосування не гарантує досягнення належних якісних характеристик звітності. Доведено, що для торговельних підприємств, діяльність яких характеризується підвищеними ризиками викривлення виручки, запасів, орендних операцій і дебіторської заборгованості, ключового значення набуває професійний супровід імплементації МСФЗ. Запропоновано інтегрований підхід до підвищення якості фінансової звітності, який поєднує вимоги МСФЗ, внутрішні ресурси підприємства та консалтингову діяльність як механізм практичної реалізації стандартів з урахуванням галузевої специфіки.

Ключові слова: фінансова звітність, якість фінансової звітності, МСФЗ, торговельні підприємства, консалтингова діяльність, облік.

The article substantiates the role of International Financial Reporting Standards (IFRS) and consulting activities in enhancing the quality of financial reporting of trading enterprises. It is argued that IFRS constitute an external methodological framework that defines the principles of recognition, measurement and disclosure of financial information; however, their formal application does not automatically ensure high-quality financial reporting. The study emphasizes that trading enterprises operate in an environment characterized by high transaction volumes, significant inventories, complex revenue structures, extensive use of discounts and loyalty programs, lease arrangements and substantial trade receivables, which increases the risk of material misstatements in financial statements. The paper demonstrates that the principle-based nature of IFRS requires the application of professional judgement, well-developed accounting policies, consistent internal procedures and adequate disclosure practices. In this context, consulting activities play a critical role in bridging the gap between regulatory requirements and their practical implementation. Consulting support contributes to the development of IFRS-compliant accounting policies, transformation of financial statements, adjustment of accounting processes and information systems, and substantiation of professional judgements related to revenue recognition, inventory valuation, lease accounting and expected credit loss models. An integrated approach to improving the quality of financial reporting of trading enterprises is proposed. This approach is based on the coordinated interaction of IFRS requirements, internal organizational

resources of the enterprise and consulting activities as a professional support mechanism. The implementation of such an approach enhances the fundamental and enhancing qualitative characteristics of financial reporting, including relevance, faithful representation, comparability, verifiability, timeliness and understandability. As a result, the analytical value of financial information increases, information asymmetry is reduced and stakeholders' trust in financial statements is strengthened, contributing to more informed managerial and financial decision-making.

Keywords: financial reporting, financial reporting quality, IFRS, trading enterprises, consulting activities, accounting.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку економіки якість фінансової звітності набуває ключового значення як інформаційна основа для прийняття управлінських, інвестиційних та кредитних рішень. Підвищення вимог до прозорості, порівнянності та достовірності фінансової інформації зумовлює зростаючу роль Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) як універсальної методологічної бази формування фінансової звітності в глобалізованому бізнес-середовищі. Для підприємств, що функціонують в умовах відкритих ринків і міжнародної конкуренції, застосування МСФЗ розглядається не лише як регуляторна вимога, а як інструмент підвищення якості фінансової інформації та довіри з боку зацікавлених сторін.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває для торговельних підприємств, діяльність яких характеризується значними обсягами операцій, високою динамікою доходів і витрат, складністю обліку запасів, знижок, програм лояльності та орендних операцій. У таких умовах навіть незначні методологічні помилки або формальний підхід до застосування стандартів можуть суттєво спотворювати фінансові показники та знижувати аналітичну цінність звітності. Водночас практика свідчить, що перехід на МСФЗ не завжди супроводжується реальним підвищенням якості фінансової звітності, оскільки вимагає глибокої трансформації облікових процесів, облікової політики та системи розкриття інформації.

У цьому контексті зростає значення консалтингової діяльності як форми професійної підтримки впровадження МСФЗ. Консалтинг у сфері фінансової звітності охоплює методологічний супровід переходу на міжнародні стандарти, розроблення облікової політики, трансформацію фінансової звітності, а також адаптацію внутрішніх процедур до вимог МСФЗ. Для торговельних підприємств, які часто стикаються з дефіцитом внутрішньої експертизи та кадрових ресурсів, консалтингова діяльність виступає важливим чинником забезпечення належної якості фінансової інформації.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених окремо впливу МСФЗ на фінансову звітність або розвитку консалтингової діяльності, питання їх взаємодії у контексті підвищення якості фінансової звітності, зокрема торговельних підприємств, залишається недостатньо висвітленим. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на комплексне обґрунтування ролі МСФЗ та консалтингової діяльності у формуванні якісної фінансової звітності з урахуванням галузевої специфіки та національних умов господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика підвищення якості фінансової звітності в умовах застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності широко представлена у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. При цьому дослідження відрізняються за фокусом: українські автори здебільшого зосереджуються на методологічних і організаційних аспектах упровадження МСФЗ, тоді як іноземні – на емпіричній оцінці впливу стандартів на якість фінансової звітності.

У вітчизняній науковій літературі значну увагу приділено аналізу якісних характеристик фінансової звітності, визначених Концептуальною основою МСФЗ [7]. Так, у роботі Безкоровайної Л. В., присвяченій проблемам формування показників фінансової звітності підприємств України за МСФЗ, підкреслюється, що фундаментальними характеристиками якості звітності є доречність і правдиве подання, тоді як зіставність, можливість перевірки, своєчасність і зрозумілість виконують посилювальну функцію. Автор наголошує, що саме дотримання цих характеристик забезпечує корисність фінансової звітності для користувачів і підвищує довіру до фінансових показників [1].

Водночас у працях українських дослідників, зокрема Б. Засадного та інших [14], а також Т. Кладницької та А. Мейш [2] акцентується увага на проблемах практичного впровадження МСФЗ в Україні. Автори зазначають, що перехід на міжнародні стандарти часто має формальний характер і обмежується

трансформацією звітних форм без глибокої перебудови облікових процесів, що негативно позначається на реальній якості фінансової звітності. Подібних висновків дотримується А. Костякова [3], яка аналізує вплив МСФЗ на фінансову звітність підприємств і вказує на поширені помилки у визнанні, оцінці та розкритті інформації.

Окрему групу вітчизняних досліджень становлять праці, присвячені розвитку консалтингової діяльності. К. Нечипорук та І. Рацин [5] розглядають консалтинг як невід'ємну інфраструктурну складову міжнародного бізнесу, що сприяє підвищенню ефективності управління, адаптації підприємств до змін регуляторного середовища та використанню міжнародного досвіду. Автори підкреслюють, що консалтингові послуги дедалі частіше охоплюють питання фінансового менеджменту, звітності та оптимізації бізнес-процесів.

Поглиблений аналіз ринку бухгалтерського консалтингу в Україні здійснено Г. Мацьків і Н. Райтер [4], які доводять, що саме цей сегмент консалтингу демонструє найбільш динамічний розвиток. Дослідники пов'язують зростання попиту на бухгалтерський консалтинг із ускладненням регуляторних вимог, переходом на МСФЗ, цифровізацією обліку та дефіцитом кваліфікованих кадрів на рівні підприємств. Водночас автори зазначають, що відсутність чіткого нормативного визначення консалтингу як окремого виду діяльності ускладнює оцінку його впливу на якість фінансової звітності.

Таким чином, у вітчизняних дослідженнях МСФЗ і консалтингові практики переважно аналізуються паралельно, без системного розкриття їх взаємодії саме в контексті підвищення якості фінансової звітності, зокрема торговельних підприємств.

На відміну від цього, у зарубіжній літературі питання якості фінансової звітності розглядається переважно через емпіричну призму. У сучасних наукових дослідженнях Міжнародні стандарти фінансової звітності розглядаються як ключовий інституційний механізм підвищення якості фінансової звітності завдяки забезпеченню її прозорості, зіставності та орієнтації на інформаційні потреби користувачів. Узагальнення емпіричних результатів свідчить про переважно позитивний зв'язок між упровадженням МСФЗ та якістю фінансової звітності. Зокрема, А. Johri [13] на основі дослідження багатонаціональних компаній доводить статистично значущий вплив МСФЗ на підвищення доречності, правдивого подання, зрозумілості, зіставності та

своєчасності фінансової інформації, водночас підкреслюючи, що вирішальне значення має не сам факт переходу на стандарти, а якість їх імплементації у внутрішні облікові процеси підприємств.

Подібний інституційний підхід простежується у дослідженні В. Gardi, М. Aga та N. Abdullah [8], які встановили, що МСФЗ виконують посередницьку роль між корпоративним управлінням і якістю фінансової звітності, посилюючи позитивний вплив управлінських механізмів на достовірність і повноту розкриття інформації. Водночас у літературі наголошується, що позитивний ефект від застосування МСФЗ не є автоматичним і значною мірою залежить від конкретної країни, рівня розвитку її професійного середовища та здатності підприємств коректно інтерпретувати принцип-орієнтовані вимоги стандартів. Для торговельних підприємств, діяльність яких характеризується значними обсягами операцій, високою оборотністю активів і складністю формування доходів, ці чинники набувають особливої ваги.

Окремі дослідження, які присвячені впровадженню МСФЗ у країнах, що розвиваються, також вказують на проблеми формального характеру цього процесу. А. Adnan та M. Khan [6], аналізуючи практику застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, зазначають, що сам факт їх запровадження не гарантує підвищення якості фінансової інформації за відсутності належної методологічної підготовки та професійної експертизи. Автори підкреслюють, що складність стандартів і обмеженість інституційного середовища істотно ускладнюють їх ефективну імплементацію, що підтверджує необхідність подальших досліджень практичних механізмів підвищення якості фінансової звітності.

Таким чином, якість фінансової звітності в сучасних дослідженнях пов'язується з якісними характеристиками, визначеними Концептуальною основою МСФЗ, зокрема доречністю та правдивим поданням як основоположними ознаками. Водночас, як зазначається у дослідженнях іноземних авторів [6; 8; 13], МСФЗ сприяють зниженню інформаційної асиметрії та обмеженню можливостей маніпулювання фінансовими результатами лише за умови належного професійного судження та внутрішньої методологічної узгодженості. Це опосередковано вказує на важливість професійної підтримки процесів упровадження МСФЗ, зокрема через удосконалення внутрішніх процедур, інтерпретацію

складних стандартів і трансформацію фінансової звітності. Саме ці аспекти залишаються недостатньо систематизованими у наукових дослідженнях щодо торговельних підприємств, що обумовлює необхідність подальшого аналізу невирішених частин загальної проблеми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених упровадженню Міжнародних стандартів фінансової звітності та оцінюванню їх впливу на якість фінансової звітності, у сучасній літературі переважає узагальнений підхід до аналізу зазначеної проблематики. Більшість досліджень зосереджується на макrorівні або окремих секторах економіки, залишаючи поза увагою галузеві особливості діяльності підприємств, зокрема торговельних, для яких характерні підвищена операційна складність, значні обсяги однотипних операцій і специфічні ризики викривлення фінансової інформації.

Крім того, у наукових публікаціях недостатньо розкрито механізми, за допомогою яких застосування МСФЗ трансформується з формального процесу у фактор реального підвищення якості фінансової звітності. У більшості досліджень МСФЗ розглядаються як самодостатній інструмент забезпечення прозорості та достовірності фінансової інформації, тоді як організаційні та професійні умови їх практичної реалізації, зокрема роль професійного судження та внутрішніх процедур, залишаються недостатньо систематизованими.

Окремої уваги потребує питання ролі консалтингової діяльності у процесі застосування МСФЗ. Хоча у науковій літературі опосередковано визнається значення професійної підтримки впровадження стандартів, консалтинг переважно не розглядається як інтегральний елемент механізму забезпечення якості фінансової звітності. Відсутність комплексних досліджень, спрямованих на аналіз взаємодії МСФЗ і консалтингової діяльності з урахуванням галузевої специфіки торговельних підприємств, зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування ролі Міжнародних стандартів фінансової звітності та консалтингової діяльності у підвищенні якості фінансової звітності торговельних підприємств. Для досягнення поставленої мети в статті передбачається вирішення таких завдань: проаналізувати підходи до визна-

чення якості фінансової звітності в системі МСФЗ; визначити специфіку застосування міжнародних стандартів у діяльності торговельних підприємств; дослідити обмеження формального впровадження МСФЗ та обґрунтувати потребу в консалтинговій діяльності як механізмі забезпечення якості фінансової звітності; сформулювати інтегрований підхід до підвищення якості фінансової звітності торговельних підприємств з урахуванням галузевих особливостей та національних умов господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість фінансової звітності є однією з базових характеристик ефективного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки, оскільки саме фінансова звітність виступає основним джерелом інформації для користувачів щодо фінансового стану, результатів діяльності та грошових потоків. У системі Міжнародних стандартів фінансової звітності поняття якості фінансової звітності розглядається не формально, а крізь призму корисності інформації для прийняття економічних рішень, що закріплено в Концептуальній основі фінансової звітності.

Відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності, фінансова інформація є якісною за умови, якщо вона володіє основоположними та посилювальними якісними характеристиками. До основоположних характеристик належать доречність і правдиве подання, тоді як зіставність, можливість перевірки, своєчасність і зрозумілість підсилюють корисність фінансової інформації [7]. Такий підхід означає, що фінансова звітність, сформована з дотриманням формальних вимог, не забезпечує належної якості у разі, якщо вона не відображає економічну сутність господарських операцій, що є необхідною умовою правдивого подання фінансової інформації.

Для торговельних підприємств питання якості фінансової звітності набуває особливої ваги з огляду на специфіку їх діяльності. Торівля характеризується значною кількістю однотипних операцій, високою оборотністю активів, істотною часткою запасів у структурі балансу, а також складними умовами формування доходів, зумовленими знижками, бонусними програмами, відстрочками платежів і поверненнями товарів. У таких умовах навіть незначні відхилення у визнанні чи оцінці окремих об'єктів обліку можуть призводити до суттєвого викривлення показників фінансової звітності.

Застосування МСФЗ створює методологічні передумови для підвищення якості фінансової звітності торговельних підприємств, оскільки стандарти орієнтовані на відображення економічної сутності операцій, а не лише їх юридичної форми. Зокрема, вимоги МСФЗ 15 щодо визнання виручки спрямовані на забезпечення релевантності доходів [10], МСБО 2 – на правдиве подання вартості запасів [9], МСФЗ 16 – на підвищення прозорості зобов'язань [11], а МСФЗ 9 – на реалістичну оцінку кредитного ризику [12]. У сукупності це сприяє підвищенню достовірності та зіставності фінансової звітності.

Центральне місце в системі обліку торговельних підприємств займає облік виручки відповідно до вимог МСФЗ 15 «Виручка за договорами з клієнтами». Застосування цього стандарту передбачає ідентифікацію окремих зобов'язань щодо виконання, визначення ціни операції та її розподіл між такими зобов'язаннями [10]. Для торговельних підприємств зазначені процеси ускладнюються широким використанням знижок, бонусів, програм лояльності, повернень товарів і відстрочок платежу. Помилки у визначенні моменту визнання виручки або недооцінка змінної складової винагороди можуть призводити до суттєвих викривлень фінансових результатів та зниження доречності фінансової інформації.

Не менш значущим для торговельних підприємств є облік запасів, що регулюється положеннями МСБО 2 «Запаси». Висока оборотність товарів і значна частка запасів у структурі активів зумовлюють підвищені вимоги до точності їх оцінки. Застосування МСФЗ передбачає оцінку запасів за найменшою з двох величин – собівартістю або чистою вартістю реалізації, що потребує регулярного аналізу ринкових цін, строків реалізації та ризиків знецінення [9]. Формальний підхід до оцінки запасів може призводити до завищення активів і спотворення фінансового стану підприємства.

Вагомий вплив на фінансову звітність торговельних підприємств має також застосування МСФЗ 16 «Оренда», оскільки значна частина торговельних площ, складських приміщень і торгового обладнання використовується на умовах оренди. Запровадження вимог цього стандарту передбачає визнання активів з права користування та відповідних орендних зобов'язань, що істотно змінює структуру балансу, показники фінансової стійкості та співвідношення власного і позикового

капіталу [11]. Формальний або неповний підхід до застосування МСФЗ 16 призводить до зниження прозорості фінансової звітності та ускладнює її зіставність у динаміці, що негативно впливає на якість фінансової інформації для користувачів.

Крім того, для торговельних підприємств характерна значна частка дебіторської заборгованості, що зумовлює необхідність застосування МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» у частині оцінки очікуваних кредитних збитків [12]. Запровадження моделі очікуваних кредитних збитків передбачає використання прогнозних оцінок і професійного судження, що за відсутності належної методологічної підтримки може призводити до недооцінки кредитного ризику та завищення фінансових результатів.

У таблиці 1 представлено якісні характеристики фінансової звітності з розкриттям їх змісту та систематизацією ризиків можливого викривлення за умови недотримання вимог відповідних міжнародних стандартів підприємствами торгівельної сфери.

Незважаючи на значний методологічний потенціал Міжнародних стандартів фінансової звітності, практика їх застосування в діяльності торговельних підприємств свідчить про наявність суттєвих обмежень, пов'язаних із формальним підходом до впровадження стандартів. Формальне застосування МСФЗ, як правило, зводиться до трансформації фінансової звітності з національних стандартів у міжнародний формат без глибокого перегляду облікових процесів, облікової політики та системи внутрішнього контролю. За таких умов досягнення реального підвищення якості фінансової звітності є проблематичним.

Однією з ключових причин формального впровадження МСФЗ у торговельних підприємствах є дефіцит внутрішньої експертизи. Застосування принцип-орієнтованих стандартів вимагає не лише знання нормативних положень, а й здатності інтерпретувати їх економічну сутність та застосовувати професійне судження. У торговельному секторі, де облікові служби часто орієнтовані на оперативне відображення великого обсягу операцій, бракує ресурсів для системного аналізу складних облікових оцінок і розкриттів.

Крім кадрових обмежень, формальне впровадження МСФЗ зумовлюється організаційними та методологічними чинниками. До них належать відсутність чітко сформованої облікової політики відповідно до вимог МСФЗ, недостатня інтеграція інформаційних

Таблиця 1

Якісні характеристики фінансової звітності та ключові ризики їх викривлення у торговельних підприємствах

Якісна характеристика	Зміст	Ризики зниження якості на прикладі недотримання норм відповідних МСФЗ / МСБО
Доречність	Інформація впливає на рішення користувачів	1) МСФЗ 15: невірне відображення виручки між періодами (раннє / пізнє визнання), ігнорування повернень / бонусів як причина завищення доходів. 2) МСБО 2: невизнання уцінки запасів, що повільно обертаються / застарілих товарів. 3) МСФЗ 9: запізнile / занижене створення резервів очікуваних кредитних збитків як причина завищення прибутку.
Правдиве подання	Повнота, нейтральність і відсутність помилок; відображення економічної сутності	1) МСФЗ 16: неповне охоплення договорів (неідентифіковані орендні компоненти, помилки зі строком оренди / ставкою дисконту) як причина заниження зобов'язань. 2) МСБО 2: завищення активів через некоректні списання / уцінку запасів. 3) МСФЗ 9: необґрунтовані припущення щодо платоспроможності клієнтів.
Зіставність	Можливість порівняння у часі та між підприємствами	1) Часті / необґрунтовані зміни політик (метод оцінки запасів, підходи до бонусів / знижок) як причина втрати зіставності. 2) Відсутність розкриття причин і впливу змін у примітках, що призводить до обмеження аналітичності для користувачів.
Можливість перевірки	Можливість підтвердити, що інформація правдиво відображає операції	Слабка доказова база оцінок: непрозорі моделі очікуваних кредитних збитків (МСФЗ 9), неузгоджені дані склад – облік (МСБО 2), відсутність розрахункових даних / припущень щодо дисконту (МСФЗ 16) як причини неможливості відтворити та підтвердити оцінки.
Своєчасність	Надання інформації без затримок	Запізнлі коригування наприкінці періоду (донарахування / сторнування), несвоєчасна уцінка запасів, відкладене визнання очікуваних кредитних збитків як причини викривлення проміжної та річної фінансової звітності.
Зрозумілість	Чіткість подання та достатність розкриттів	Формальні / шаблонні примітки без пояснення суджень; приховування суттєвих припущень (дисконт, параметри очікуваних кредитних збитків, повернення / бонуси) як причини зниження довіри користувачів до фінансової звітності.

Джерело: сформовано авторами на основі [7; 9-12]

систем, а також фрагментарний підхід до розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. У результаті фінансова звітність формально відповідає вимогам стандартів, однак не забезпечує повною мірою доречності та правдивого подання інформації.

У зазначених умовах зростає роль консалтингової діяльності як інструменту подолання розриву між нормативними вимогами МСФЗ та реальною практикою їх застосування. Консалтинг у сфері фінансової звітності дозволяє

забезпечити методологічний супровід впровадження стандартів, систематизувати облікові підходи та адаптувати їх до специфіки торговельної діяльності. Особливе значення має участь консультантів у розробленні та актуалізації облікової політики, що забезпечує послідовність і зіставність фінансової інформації у часі.

Важливою функцією консалтингової діяльності є також підтримка процесу формування професійних суджень. Консультанти, володі-

ючи галузевою експертизою та практичним досвідом застосування МСФЗ, сприяють більш обґрунтованому вибору методів оцінки, коректному визначенню моменту визнання доходів і витрат, а також адекватній оцінці знецінення активів і кредитних ризиків. Це безпосередньо впливає на дотримання фундаментальних якісних характеристик фінансової звітності.

Водночас консалтингова діяльність не повинна розглядатися як заміна внутрішньої відповідальності підприємства за якість фінансової звітності. Надмірна залежність від зовнішніх консультантів без розвитку внутрішніх компетенцій може призводити до ситуативних рішень і зниження стійкості облікової системи. Тому ефективне впровадження МСФЗ у торговельних підприємствах має ґрунтуватися на поєднанні внутрішніх ресурсів підприємства з цільовою консалтинговою підтримкою, спрямованою на довгострокове підвищення якості фінансової звітності.

У сучасних умовах застосування МСФЗ консалтингова діяльність дедалі більше трансформується з допоміжної функції у системний інструмент забезпечення якості фінансової звітності. Для торговельних підприємств, які функціонують у середовищі високої операційної складності та обмежених внутрішніх ресурсів, консалтинг виступає важливою ланкою між нормативними вимогами МСФЗ і практичними процесами формування фінансової інформації.

З огляду на це, консалтингова діяльність у торговельних підприємствах доцільно розглядати як інтегрований механізм, що поєднує нормативні вимоги МСФЗ, внутрішні ресурси підприємства та професійну експертизу зовнішніх консультантів. Саме така взаємодія створює умови для досягнення реального, а не формального підвищення якості фінансової звітності.

Схема рис. 1 ілюструє механізм підвищення якості фінансової звітності торговельних підприємств, у межах якого Міжнародні стандарти фінансової звітності виступають зовнішньою методологічною основою формування вимог до визнання, оцінки та розкриття фінансової інформації, тоді як консалтинговий супровід забезпечує їх практичну реалізацію з урахуванням галузевої специфіки. Реалізація цього механізму здійснюється через формування облікової політики за МСФЗ, трансформацію фінансової звітності, налаштування облікових процесів та інформаційних систем, а також підтримку професійних суджень і розкриттів у примітках.

Проведений аналіз підтверджує, що підвищення якості фінансової звітності торговельних підприємств не може бути досягнуте шляхом формального застосування МСФЗ без належного методологічного та організаційного супроводу.

Принцип-орієнтований характер міжнародних стандартів фінансової звітності зумовлює необхідність поєднання нормативних вимог із внутрішніми ресурсами підприємства та професійною експертизою, спрямованою на мінімізацію ризиків суттєвих викривлень.

Інтегрований підхід, представлений у схемі, передбачає узгоджену взаємодію вимог МСФЗ, внутрішніх облікових і управлінських процесів торговельного підприємства та консалтингової діяльності як інструменту практичної імплементації стандартів. Така взаємодія створює передумови для підвищення основоположних якісних характеристик фінансової звітності (доречності і правдивого подання), а також посилювальних якісних характеристик (зіставності, можливості перевірки, своєчасності і зрозумілості), а також сприяє зниженню інформаційної асиметрії, зростанню довіри користувачів і підвищенню обґрунтованості управлінських і фінансових рішень.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що якість фінансової звітності торговельних підприємств є багатовимірною категорією, яка формується під впливом як нормативних вимог, так і особливостей їх практичної реалізації. Ключовими орієнтирами забезпечення якості фінансової інформації виступають якісні характеристики, визначені Концептуальною основою МСФЗ, насамперед доречність і правдиве подання, а також зіставність, можливість перевірки, своєчасність і зрозумілість.

Обґрунтовано, що Міжнародні стандарти фінансової звітності формують зовнішню методологічну основу обліку та звітності торговельних підприємств, визначаючи принципи визнання, оцінки та розкриття фінансової інформації. Водночас принцип-орієнтований характер МСФЗ зумовлює значну роль професійних суджень і внутрішніх процедур, що унеможливорює досягнення високої якості звітності виключно шляхом формального дотримання стандартів.

Доведено, що специфіка діяльності торговельних підприємств, зокрема значні обсяги виручки з елементами змінної винагороди, висока частка запасів, активне використання орендних операцій та суттєва дебіторська

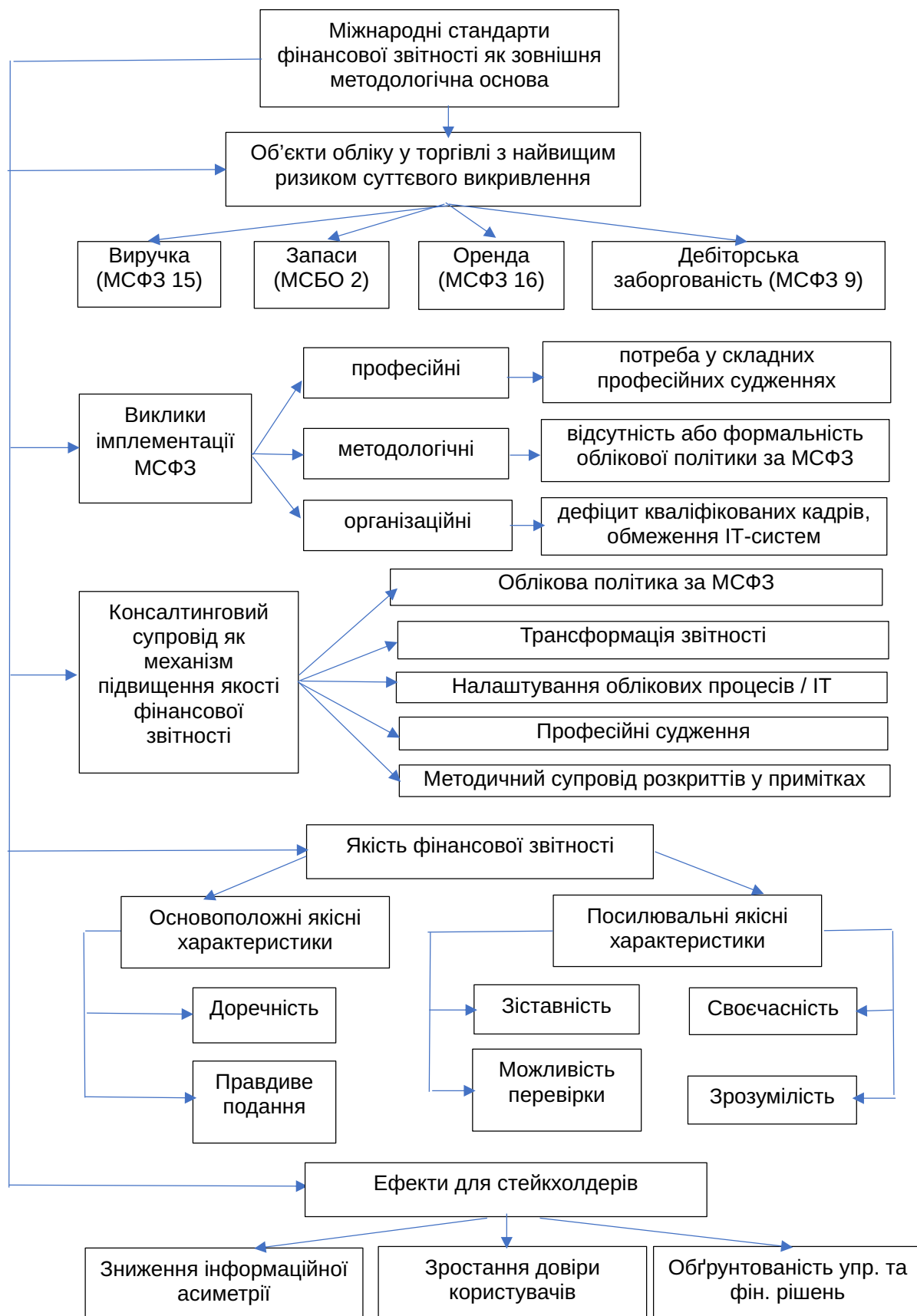

Рис. 1. Механізм підвищення якості фінансової звітності торговельних підприємств на основі МСФЗ та консалтингової діяльності

Джерело: сформовано авторами

заборгованість, зумовлює підвищені ризики викривлення фінансової звітності. Це посилює значущість коректного застосування вимог МСФЗ 15, МСБО 2, МСФЗ 16, МСФЗ 9 та інших міжнародних стандартів у процесі формування фінансової інформації.

Встановлено, що формальне впровадження МСФЗ без належного методологічного та організаційного забезпечення не дає змоги досягти фундаментальних і посилювальних якісних характеристик фінансової звітності. Ключовими обмеженнями виступають складність застосування професійних суджень, фрагментарність облікової політики, недостатня узгодженість облікових процесів та інформаційних систем, а також формальний характер розкриттів у примітках.

За таких умов консалтингова діяльність виконує функцію механізму практичної імплементації МСФЗ, забезпечуючи адаптацію стандартів до галузевої специфіки торговельних підприємств шляхом систематизації облікової політики, трансформації фінансової звітності, налаштування процесів та підтримки професійних суджень.

Реалізація інтегрованого підходу, що поєднує вимоги МСФЗ, внутрішні ресурси підприємства та консалтинговий супровід, сприяє підвищенню доречності, правдивого подання та інших якісних характеристик корисної фінансової інформації, зниженню інформаційної асиметрії та зміцненню довіри користувачів до фінансової звітності торговельних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безкоровайна Л. В. Проблеми формування показників фінансової звітності підприємств України за МСФЗ. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 17-24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-39-02>
2. Кладницька Т., Мейш, А. Міжнародні стандарти обліку та їх вплив на фінансову звітність підприємств в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 22-26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-3>
3. Костякова А. Звітність без кордонів: українські реалії в контексті МСФЗ. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>
4. Мацьків Г., Райтер Н. Розвиток ринку бухгалтерського консалтингу в Україні. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2025. № 32. С. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2025.32.038>
5. Нечипорук К. О., Рацин І. І. Консалтингова діяльність у системі міжнародного бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-8>
6. Adnan A., Khan M. M. Adoption of International Financial Reporting Standard. *BUFT Journal of Business & Economics*. 2021. Vol. 2. Pg:175-186 DOI: <http://space.buft.edu.bd/handle/123456789/68>
7. Conceptual framework for financial reporting. International Accounting Standards Board. 2018. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення: 15.12.2025)
8. Gardi B., Aga M., Abdullah N.N. Corporate Governance and Financial Reporting Quality: The Mediation Role of IFRS. *Sustainability*. 2023. № 15, 9869. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15139869>
9. IAS 2: Inventories. International Accounting Standards Board. 2003. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення: 15.12.2025)
10. IFRS 15: Revenue from contracts with customers. International Accounting Standards Board. 2014. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення: 15.12.2025)
11. IFRS 16: Leases. International Accounting Standards Board. 2016. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення: 15.12.2025)
12. IFRS 9: Financial instruments. International Accounting Standards Board. 2014. URL: <https://www.ifrs.org/> (дата звернення: 15.12.2025)
13. Johri A. Examining the Impact of International Financial Reporting Standards Adoption on Financial Reporting Quality of Multinational Companies. *International Journal of Financial Studies*. 2024. № 12: 96. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijfs12040096>
14. Zasadnyi B., Mykhalska O., Feshchenko E., Tsybulnyk M., Sklyaruk I. Assessment of the Quality of Transformation of Financial Reporting of Entities According to IFRS. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2023. № 4 (21). DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.4SI-ra000214>

REFERENCES:

1. Bezkorovaina L. V. (2023) Problemy formuvannia pokaznykiv finansovoi zvitnosti pidpriemstv Ukrainy za MSFZ [Problems of forming financial reporting indicators of Ukrainian enterprises under IFRS]. *Pidprienymstvo i torhivlia – Entrepreneurship and Trade*, vol. 39, pp. 17–24. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-39-02>

2. Kladnytska T., Meish A. (2025) Mizhnarodni standarty obliku ta yikh vplyv na finansovu zvitnist pidpriemstv v Ukraini [International accounting standards and their impact on financial reporting of enterprises in Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Economic Development*, vol. 1(52), pp. 22–26. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-3>
3. Kostiakova A. (2025) Zvitnist bez kordoniv: ukraïnski realii v konteksti MSFZ [Reporting without borders: Ukrainian realities in the context of IFRS]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>
4. Matskiv H., Raiter N. (2025) Rozvytok rynku bukhhalterskoho konsaltnhu v Ukraini [Development of the accounting consulting market in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu pryrodokorystuvannia. Seriya Ekonomika APK – Bulletin of Lviv National Environmental University. Series: Economics of Agro-Industrial Complex*, vol. 32, pp. 38–42. <https://doi.org/10.31734/economics2025.32.038>
5. Nechyporuk K. O., Ratsyn I. I. (2022) Konsaltnhova diialnist u systemi mizhnarodnoho biznesu [Consulting activities in the system of international business]. *Scientific Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 45. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-8>
6. Adnan A., Khan M. M. (2021) Adoption of International Financial Reporting Standard. *BUFT Journal of Business & Economics*, vol. 2, pp. 175–186. Available at: <http://space.buft.edu.bd/handle/123456789/68>
7. Conceptual Framework for Financial Reporting. (2018) International Accounting Standards Board. Available at: <https://www.ifrs.org/> (accessed December 15, 2025).
8. Gardi B., Aga M., Abdullah N. N. (2023) Corporate governance and financial reporting quality: The mediation role of IFRS. *Sustainability*, vol. 15, 9869. <https://doi.org/10.3390/su15139869>
9. IAS 2: Inventories. (2003) International Accounting Standards Board. Available at: <https://www.ifrs.org/> (accessed December 15, 2025).
10. IFRS 15: Revenue from Contracts with Customers. (2014) International Accounting Standards Board. Available at: <https://www.ifrs.org/> (accessed December 15, 2025).
11. IFRS 16: Leases. (2016) International Accounting Standards Board. Available at: <https://www.ifrs.org/> (accessed December 15, 2025).
12. IFRS 9: Financial Instruments. (2014). International Accounting Standards Board. Available at: <https://www.ifrs.org/> (accessed December 15, 2025).
13. Johri A. (2024) Examining the impact of International Financial Reporting Standards adoption on financial reporting quality of multinational companies. *International Journal of Financial Studies*, vol. 12, 96. <https://doi.org/10.3390/ijfs12040096>
14. Zasadnyi B., Mykhalska O., Feshchenko E., Tsybulnyk M., Sklyaruk I. (2023) Assessment of the quality of transformation of financial reporting of entities according to IFRS. *Access to Justice in Eastern Europe*, vol. 4(21). <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.4SI-ra000214>